

Тому, завдання державного управління полягає в розробці комплексу заходів щодо здійснення моніторингу ризиків і загроз для забезпечення реалізації національних інтересів у економічній сфері, під яким, як правило, розуміється безперервний і систематичний збір інформації для здійснення контролю за розвитком певного соціально-економічного процесу, а також його прогнозування.

Система моніторингу ризиків і загроз може бути ідентифікована як складна, відкрита і стійка система, основними завданнями якої є комплексний аналіз протікання процесів реалізації національних інтересів в економічній сфері і виявлення на цій основі небезпек по їх реалізації, кількісно-якісна оцінка загроз економічній безпеці, прогноз їх розвитку та побудова і уточнення ієрархії зазначених загроз.

Перелік посилань

1. Віннічук О. В. Політичні ризики в умовах демократичної трансформації суспільства : теоретико-праксеологічний аналіз : монографія. Кам'янець-Подільський : ПП Мошак М. І., 2013. 220 с.

2. Бек У. Общество риска : На пути к другому модерну / пер. с нем. В. Седельника, Н. Федоровой. Москва : Прогресс-Традиция, 2000. 383 с.

3. Ярочкин В. И. Секьюритология: наука о безопасности жизнедеятельности. Москва : Ось-89, 2000. 400 с.

ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ФОРМУВАННЯ СВІТОВИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПОТОКІВ

Червякова В.В., канд. екон. наук, доцент

Червякова Т.І., канд. техн. наук, доцент

Національний транспортний університет, м. Київ

Світові торговельні потоки визначаються багатьма факторами (торговельною політикою країни, характером та розташуванням споживчого попиту, витратами на роботу силу та інші ресурси). Іншою важливою, але недооціненою, рушійною силою торговельних потоків є технології.

Деякі нововведення (цифрові платформи, Інтернет речей і блокчейн) можуть скоротити трансакційні та логістичні витрати, підживлюючи світову торгівлю, а інші – зумовити зменшення торговельних потоків, змінюючи структуру витрат та розташування виробництв, а також трансформувати фактичний зміст того, що купується і продається між країнами (наприклад, зменшити торгівлю товарами і збільшити торгівлю послугами та даними) [1].

Цифрові платформи дозволяють безпосередньо з'єднувати покупців і продавців, знижуючи витрати на пошук і координацію. Цілісні глобальні ринки в таких сферах, як електронна комерція, платежі, подорожі, навчання і трудові послуги також мають потенціал для подальшого зростання [2]. Інтернет речей може відстежувати вантажні перевезення в реальному часі, а штучний інтелект (ШІ) – коригувати маршрути пересування вантажівок на основі точних дорожніх умов. Автоматизована обробка документів може прискорити проходження товарів через митницю. Деякі компанії створюють парки автономних вантажівок, а порти і термінали впроваджують автоматизовані крани та керовані транспортні засоби, які можуть розвантажувати, складати і перевантажувати вантажі швидше і з меншими помилками. Блокчейн має потенціал для відстеження поставок і запуску швидких автоматизованих платежів.

Ця група технологій може скоротити терміни доставки та митного оформлення на 16-28 %. Водночас зниження трансакційних витрат на 1 % може призвести до збільшення торговельних потоків на 0,4 % [3].

Разом з тим, автоматизація, ШІ та адитивне виробництво змінюють виробничі процеси та співвідношення вкладень капіталу і праці у виробництво та можуть зменшувати торгівлю товарами [4].

Витрати на робочу силу стають все менш важливими порівняно з такими факторами, як близькість до спожив-

чих ринків, доступ до ресурсів, навички робочої сили та якість інфраструктури. Як наслідок, спостерігається тенденція до наближення виробництва до кінцевих споживчих ринків, таких як США та ЄС. Сьогодні лише 18 % торгівлі товарами відбувається з країн з низьким рівнем заробітної плати до країн з високим рівнем заробітної плати і ця частка скорочується в найбільш трудомістких галузях, зокрема з пошиття одягу та взуття.

Крім впливу на торгівлю промисловими товарами, автоматизація вплине на торгівлю послугами. Деякі компанії автоматизують підтримку клієнтів і бек-офісні послуги, а не переносять їх до інших країн. Ця тенденція може зменшити глобальний ринок аутсорсингу бізнес-процесів, який зараз є одним з найбільших секторів торгівлі послугами і складає 160 млрд доларів щорічно.

Аддитивне виробництво (3D друк) також може вплинути на майбутні торговельні потоки. 3D-друковані товари можуть вироблятися поблизу пункту використання і виключають необхідність міжнародних перевезень [5].

Крім того, нові технології трансформують деякі продукти та послуги, змінюючи зміст і обсяг торговельних потоків. Наприклад, триваюча декарбонізація економік і перехід до відновлюваної енергетики може зменшити обсяг торгівлі вуглецевими паливами. Поширення електромобілів може зменшити обсяги торгівлі автозапчастинами до 10 % (оскільки їх двигуни мають лише близько 15 % рухомих частин порівняно з двигунами внутрішнього згоряння), а також нафтою.

Перехід від торгівлі фізичними товарами до надання цифрових послуг вплине не тільки на співвідношення торгівлі товарами і послугами, але й на відносну вартість послуг. Уже сьогодні торгівля послугами зростає на 60 % швидше, ніж торгівля товарами. Деякі види послуг (ІТ, телекомунікаційні, бізнес-послуги та ІР-роялті) зростають у

2-3 рази швидше, ніж торгівля товарами. Крім того, 30 % вартості товарів складають вбудовані послуги при їх виробництві (інжиніринг, дизайн, фінансові послуги, дистрибуція, маркетинг). Враховуючи додану вартість, послуги вже становлять майже 45 % світових торговельних потоків [6].

Напрямки і масштаби впливу сучасних інноваційних технологій на формування світових торговельних потоків наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Вплив технологій на світові торговельні потоки

Суть впливу	Технології	Масштаб впливу
Зниження трансакційних витрат	– Інтернет речей – Електронна комерція – Блокчейн – Автоматизована обробка документів	Збільшення обсягів торгівлі товарами на \$4,7 трлн щорічно завдяки зниженню трансакційних витрат
Зміни у виробничих процесах	– Штучний інтелект – Автоматизація – 3D друк	Зменшення обсягів торгівлі товарами на \$4 трлн щорічно через наближення виробництв до споживачів
Поява нових товарів	– Електричні транспортні засоби – Відновлювані джерела енергії – Цифрові товари	Зменшення обсягів торгівлі товарами на \$310 млрд щорічно через зміни товарної структури світової торгівлі

Джерело: McKinsey Global Institute (2019)

Незважаючи на сьогоднішнє зростання напруженості в торгових відносинах між країнами, зростання протекціонізму та уповільнення світової торгівлі товарами, глобалізація виходить на новий рівень [7]. Сучасний стан міжнародної торгівлі визначається розвитком технологічних інновацій, які змінюють ланцюги створення вартості в світовому виробництві.

Перелік посилань:

1. World Trade Organization (2018), World trade report 2018: The future of world trade: How digital technologies are transforming global commerce. URL: https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/world_trade_report18_e.pdf
2. McAfee, A. and Brynjolfsson, E. (2017), *Machine, Platform, Crowd: Harnessing Our Digital Future*, New York, NY: W. W. Norton & Company.
3. Hausman, W.H., Lee, H.L. and Subramanian, U. (2013), The impact of logistics performance on trade. *Production and Operations Management*. 22(2). P. 236–252. URL: <https://doi.org/10.1111/j.1937-5956.2011.01312.x>
4. McKinsey Global Institute (2017), Jobs lost, jobs gained: Workforce transitions in a time of automation. URL: <https://www.mckinsey.com/~/media/McKinsey/Featured%20Insights/Future%20of%20Organizations/What%20the%20future%20of%20work%20will%20mean%20for%20jobs%20skills%20and%20wages/MGI-Jobs-Lost-Jobs-Gained-Report-December-6-2017.ashx>
5. McKinsey Global Institute (2019), Globalization in transition: The future of trade and value chains. URL: <https://www.mckinsey.com/~/media/McKinsey/Featured%20Insights/Innovation/Globalization%20in%20transition%20The%20future%20of%20trade%20and%20value%20chains/MGI-Globalization%20in%20transition-The-future-of-trade-and-value-chains-Full-report.ashx>
6. Miroudot, S. and Cadestin, C. (2017), Services In Global Value Chains: From Inputs to Value-Creating Activities. *OECD Trade Policy Papers*. No. 197, OECD Publishing, Paris. URL: <http://dx.doi.org/10.1787/465f0d8b-en>
7. Lund, S. and Tyson, L. (2018), Globalization Is not in retreat: Digital technology and the future off trade. *Foreign Affairs*. 97. P. 130–140.